

Ustawa z dnia.....
o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym

Art. 1

W ustawie z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. 2015, poz. 1064) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 10 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zgromadzenie Ogólne podejmuje uchwały większością 2/3 głosów, w obecności co najmniej 13 sędziów Trybunału, w tym Prezesa lub Wiceprezesa Trybunału, chyba że ustawa stanowi inaczej.

2) w art. 12 dodaje się ust. 2a oraz 2b w brzmieniu:

„2a. Zgłoszenie kandydata może nastąpić przez co najmniej 3 członków Zgromadzenia. Członek Zgromadzenia może zgłosić tylko jednego kandydata.”.

2b. Kandydatów wpisuje się na kartę głosowania w kolejności alfabetycznej. Głosowanie odbywa się po upływie 3 dni od zgłoszenia kandydatów. Członek Zgromadzenia może głosować tylko na jednego kandydata.

3) art. 21 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Osoba wybrana na stanowisko sędziego Trybunału składa wobec Marszałka Sejmu ślubowanie następującej treści:

„Uroczycie ślubuję, że pełniąc powierzone mi obowiązki sędziego Trybunału Konstytucyjnego będę wiernie służyć Narodowi i stać na straży Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, czyniąc to bezstronnie, według mego sumienia i z najwyższą starannością, oraz strzegąc godności sprawowanego urzędu.”.

Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania „Tak mi dopomóż Bóg.”.

4) art. 44 ust. 1 – 3 otrzymują brzmienie:

Art. 44.

1. Trybunał orzeka:

- 1) w pełnym składzie, chyba że ustawa stanowi inaczej;
- 2) w składzie 7 sędziów Trybunału w sprawach zgodności ustaw z umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie.
- 3) w składzie 3 sędziów Trybunału w sprawach:

a) nadania dalszego biegu lub odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej oraz wnioskowi podmiotu, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 3–5 Konstytucji,

b) wyłączenia sędziego.

2. Jeśli sprawa, o której stanowi ust. 1 pkt 2 i 3 jest szczególnie zawiła lub o szczególnej doniosłości, możliwe jest przekazanie jej do rozstrzygnięcia w pełnym składzie. O przekazaniu rozstrzyga Prezes Trybunału, także na wniosek składu orzekającego.

3. Orzekanie w pełnym składzie wymaga udziału co najmniej 13 sędziów Trybunału.

5) art. 81 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Na wniosek uczestnika postępowania Trybunał rozpoznaje sprawę na rozprawie.”

6) w art. 93 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Z zastrzeżeniem art. 81 ust. 2 Trybunał może rozpoznać wniosek, pytanie prawne lub skargę na posiedzeniu niejawnym, jeżeli:

1) pisemne stanowiska uczestników postępowania oraz pozostałe dowody zgromadzone w sprawie stanowią wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia lub

2) sprawa dotyczy zagadnienia prawnego, które zostało wystarczająco wyjaśnione we wcześniejszych orzeczeniach Trybunału.”

7) art. 99 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Orzeczenia Trybunału wydawane w pełnym składzie zapadają większością 2/3 głosów.”

Art. 2

Jeżeli postępowanie wszczęte przed wejściem w życie ustawy nie jest prowadzone przez skład sędziów określony w tej ustawie, postępowanie wszczyna się na nowo.

Art. 3

Jeżeli przed wejściem w życie ustawy orzeczono o rozstrzygnięciu sprawy na posiedzeniu niejawnym sprawę rozpoznaje się na rozprawie, jeżeli uczestnik postępowania złożył o to wniosek w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 4

Uchyla się: art. 2, art. 16, art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2 zdanie 2, art. 19, art. 20, art. 23 ust. 1 oraz ust. 3-4, art. 28 ust. 2, art. 30, art. 45 ust. 2, art. 70 ust. 2, art. 82 ust. 5, art. 112 ust. 2, art. 125 ust. 2-4, art. 137a.

Art. 5

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

1. Zgromadzenie Ogólne Sędziów TK powinno funkcjonować i podejmować uchwały w większym niż obecnie składzie i wyższą większością głosów. Stąd zmiana normy podnosząca skład do 13 sędziów, a większość decyzyjną na poziom większości 2/3 głosów.
2. Wyboru kandydatów na prezesa i wiceprezesa TK dokonuje Zgromadzenie Ogólne Sędziów TK. W ustawie brak szczegółowej regulacji w tej kwestii. Ustawodawca uznał, że należy normy Regulaminu TK ograniczyć sztywną ustawową regulacją odnoszącą się do liczby głosów. Uprości to również obecne procedury regulaminowe.
3. W obecnym stanie prawnym osoby wybrane na stanowisko sędziego składają ślubowanie przed Prezydentem RP. Takie rozwiązanie wprowadziła ustawa z 1997 r. W ustawie z 1985 r. składały je przed marszałkiem Sejmu. Konstytucja nie wymaga bezpośrednio, aby ślubowanie od osób wybranych na stanowisko sędziego odbierał prezydent. Ślubowanie jest niewątpliwie istotne, bo kreuje możliwość pełnienia funkcji, ale konstytucja pozostawia do rozstrzygnięcia ustawodawcy, przed jakim organem państwa zostanie ono złożone. Przyjęte w projekcie ślubowanie składane przed marszałkiem Sejmu zachowa logikę art. 194 Konstytucji. Skoro sędziów wybiera Sejm, także marszałek jako jego organ i w jego imieniu, odbierze ślubowanie. Będzie to zgodne z zasadą, że ślubowanie odbiera instytucja wybierająca/powołująca, a także z logiką wyboru i ślubowania członków innych organów wybieranych przez Sejm np. Trybunału Stanu, czy osoby pełniącej funkcję Rzecznika Praw Obywatelskich
4. Wymaganie, aby Trybunał rozpatrywał sprawy w pełnym składzie wynika z konieczności wnikliwego oraz wszechstronnego rozważenia problemów konstytucjonalnych, z uwagi na ich szczególne znaczenie dla dobra publicznego. W ustawie z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym zasada ta doznała deprecjacji przez przyjęcie, że większość spraw trafiających do Trybunału może być rozpatrywanych przez pięciu sędziów. Takie rozwiązanie nie zasługuje na aprobatę, zważywszy, że Trybunał tworzy 15 sędziów. Zdaniem ustawodawcy należy przyjąć zasadę, że sprawy są rozpatrywane w pełnym składzie. Od tej zasady możliwe są tylko wyjątki w sytuacji wskazanej w ustawie (skład 7 sędziów i skład 3 sędziów). Ustawa

wprowadza też skład 7 sędziów zamiast 5 sędziów. Odpowiada to poziomowi prawie połowy liczby sędziów.

5. W ustawie z 25 czerwca 2015 r. orzekanie w pełnym składzie wymaga udziału co najmniej dziewięciu sędziów. Różnica między 9 osobami a 15 osobami jest zbyt wielka, aby twierdzić, że 9 osób stanowi pełny skład. Z kolei 15 osób może stanowić problem w sytuacji konieczności wyłączenia sędziego. Zasadne jest zatem podniesienie minimalnej liczby sędziów stanowiących pełny skład do co najmniej 13 sędziów. To zabezpieczy jakość i obiektywizm orzeczeń, a także da margines bezpieczeństwa w przypadku wyłączenia niektórych sędziów.
6. Zmieniane art. 81 ust. 2 oraz art. 93 ust. 1 mają na celu to, aby w postępowaniu przed Trybunałem była realizowana w większym zakresie niż dotychczas zasada jawności.
7. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego zapadają większością głosów w przeciwieństwie w szczególności do art. 120 Konstytucji, który stanowi, że Sejm uchwała ustawy zwykłą większością głosów. Pierwszy z powołanych przepisów, nie rozstrzyga o jaką większość chodzi. Obok większości zwykłej możliwa jest także kwalifikowana. Wymóg, aby w zmienianym art. 99 ust. 1 orzeczenia Trybunału wydawane w pełnym składzie zapadały większością 2/3 głosów zwiększa powagę i znaczenie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.
8. Art. 2 nakazuje niezwłoczne skontrolowanie właściwości składu orzekającego. W przypadku zawartego w ustawie obowiązku przekazania procedowanej sprawy do składu pełnego, norma nakazuje procedowanie od początku. Jest to cofnięcie procedowania, ale przeprowadzone na korzyść wnioskodawcy. Pełny skład daje gwarancję lepszego zbadania sprawy niż składy ograniczone. Dotyczy to także spraw w toku.
9. Art. 3 pozwala uczestnikom postępowania skorzystać z możliwości sprzeciwiania się rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu niejawnym. Zmiana ta nawiązuje do znowelizowanego art. 81 ust. 2 i art. 93 ust. 1.
10. W art. 4 noweli realizowany jest cel porządkowy. Chodzi o uporządkowanie ustawy poprzez eliminację ustawowych powtórzeń przepisów zawartych w Konstytucji oraz usunięcie przepisów wykonanych lub bezprzedmiotowych, usunięcie rozwiązań konkurencyjnych między ustawą a Regulaminem Sejmu, a także dopasowanie rozwiązań prawnych do zamierzeń programowych większości parlamentarnej. Dodatkowo eliminuje się przepisy uznane przez projektodawcę za naruszające zasady równości, czy społecznie nieuzasadnione. Powtarzają Konstytucję, i dlatego są

zbędne, jak i sprzeczne z zasadą poprawnej legislacji: art. 16, art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2 zdanie 2, art. 23 ust. 1. Z kolei art. 19 i art. 20 stanowią rozwiązanie konkurencyjne dla Regulaminu Sejmu, czym wprowadzają sprzeczność oraz ingerują w autonomię Sejmu w zakresie wyboru sędziów Trybunału.

11. Usunięcie obecnego art. 2 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym nawiązuje do koncepcji przełamania podziału na Warszawę i resztę Polski. Projekt dotyczy przeniesienia siedziby niektórych urzędów centralnych ze stolicy do innych miast w kraju. Celem tego jest dowartościowanie innych ośrodków miejskich, w szczególności Polski wschodniej; poprawi to sytuację na rynku pracy, a także obniży koszty funkcjonowania takich urzędów. Przeniesienie siedziby Trybunału Konstytucyjnego z Warszawy do innego miasta ma także ten dodatkowy walor, że zapewni większą izolację sędziów od ośrodków władzy politycznej, a przez to wzmocni ich apolityczność i bezstronność. Podobne rozwiązania przyjęto w sąsiednich państwach, np. niemiecki Trybunał Konstytucyjny ma siedzibę w Karlsruhe, rosyjski w St. Petersburgu, słowacki w Koszycach, a czeski w Brnie. Stosowne rozwiązanie zostanie zaproponowane w nowej ustawie o TK.
12. Sędzia TK może dodatkowo pracować na uniwersytecie w pełnym wymiarze czasu pracy. Art. 23 ust. 3 oraz ust. 4 obecnej ustawy pozwalają dodatkowo na podejmowanie przez sędziów Trybunału dodatkowych zajęć lub innych form zatrudnienia niż praca uniwersytecka. Jest to sprzeczne z interesem państwa i Trybunału. Status sędziego i jego zadania wymagają skupienia się na orzekaniu. Wysokie wynagrodzenie zapewnia też stabilizację finansową i nie jest konieczne poszukiwanie dodatkowego zatrudnienia przez sędziów. Takie rozwiązanie ograniczające dodatkową aktywność zawodową sędziego TK wzmocnia też niezawisłość.
13. Uchylany art. 28 ust. 2 pozwala na ocenę zachowania sędziego przed objęciem funkcji. Takie rozwiązanie jest ingerencją w uprawnienia Sejmu. To Sejm ocenia postawę i zachowanie kandydata przed wyborami i podejmuje akceptacje poprzez akt wyboru. Utrzymywanie normy pozwalałoby wzruszać Trybunałowi oceny Sejmu, co byłoby sprzeczne z art. 194 konstytucji.
14. Uchylany art. 30 w sposób nieuzasadniony ogranicza prawo obywatelskie sędziów do sądu oraz narusza zasadę równości w prawie.
15. Uchylenie art. 45 ust. 2 ma zobiektywizować proces przydzielania spraw.
16. Art. 70 ust. 2 poprzez wprowadzenie przełamania zasady dyskontynuacji w bardzo krótkim terminie ogranicza prawa Sejmu. W praktyce prowadzi do możliwości rozpatrywania wniosków konstytucyjnych bez istnienia podmiotu wnioskującego. Ogranicza też szanse na jego odtworzenie. To narusza zasadę skargowości i art. 188 konstytucji. Wystarczające wydaje się utrzymane rozwiązanie generalne, związane z okresem półrocznego zawieszenia skargi.

17. Art. 112 ust. 2 stanowi możliwość nadużycia; Trybunał mógłby oceniać, kto faktycznie kieruje partią polityczną z daleko posuniętymi konsekwencjami dla niej w postępowaniu przed Trybunałem.
18. Art. 125 ust. 2-4 przyznają pracownikom Biura Trybunału, zatrudnionym na stanowiskach związanych bezpośrednio z działalnością orzeczniczą Trybunału i świadczącym pomoc w tym zakresie w pracy sędziów Trybunału, możliwość przystąpienia do egzaminu sędziowskiego. Regulują też kwestie techniczne z tym związane. Podobnego uprawnienia nie przyznano pracownikom wykonującym podobne zadania w Sądzie Najwyższym i Naczelnym Sądzie Administracyjnym, dlatego utrzymanie tego przywileju w świetle konstytucyjnej zasady równości w prawie nie jest uzasadnione. Tego rodzaju rozwiązania powinny przybrać formę generalną w odpowiednich ustawach.
19. Art. 137a należy uchylić jako bezprzedmiotowy.
20. Ustawa nie wywołuje skutków finansowych dla budżetu państwa. Ustawa wywołuje pozytywne skutki społeczne i gospodarcze. Materia ustawy nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.